

NÄKÖKULMIA

LASTENSUOJELUN JA PÄIHDETYÖN YHDESSÄ TOIMIMISEEN

Tuustaipale 18.1.2005

Marketta Kolari

Ensikoti Pihlan ja sen avopalveluyksikkö Amalian johtaja

Kuopion Ensikotiyhdistys ry

Lastensuojelun tarve

- ✚ Vuonna 2003 lastensuojelun avohuollon piirissä oli 56 379 lasta ja nuorta
- ✚ Kaikista alle 18-vuotiaista lapsista 1 % (14 392) oli sijoitettuna kodin ulkopuolelle
- ✚ Vanhempien mielenterveysongelmat ja vanhempien päihteiden käyttö keskeisiä perusteita
- ✚ Yleisin vauvaikäisten lasten oman kodin ulkopuolelle sijoittamisen peruste on vanhempien/vanhemman päihteidenkäyttö

Ylisukupolvisuus

- ✚ kotoa saadut mallit ja käyttäytymistavat siirtyvät
- ✚ traumaattiset lapsuudenkokemukset aktivoituvat raskauden ja lasten syntymän myötä
- ✚ yhdistyneinä muihin riskitekijöihin kuten taloudellisiin vaikeuksiin, tukea antavan verkoston niukkuuteen, sairauksiin, lapsen päihdealtistukseen, keskosuuteen jne ne voivat johtaa äidin ja lapsen varhaisen vuorovaikutuksen ongelmiin, joiden seuraukset taas näkyvät sukupolvien ajan

Lastensuojelun ja päihdetyön lähestymistavoista

✎ Lastensuojelulaki

- velvoittaa palveluja kehitettäessä huolehtimaan siitä, että niillä tuetaan huoltajia kasvatustehtävässään ja kyetään saamaan selville lasten, nuorten ja lapsiperheiden erityisen tuen tarve (LsL 7 §)
- määrittelee ilmoitusvelvoitteen niin varsinaista lastensuojelutyötä tekeville kuin muillekin julkishallinnon toimijoille (LsL 40 §)

Palvelujen kehittäminen ja kasvatuksen tukeminen

Lastensuojelulaki 7 §

1 mom: Kunnan on sosiaali- ja terveydenhuoltoon, koulutoimintaan sekä muita lapsille, nuorille ja lapsiperheille tarkoitettuja palveluja kehittäessään pidettävä huolta myös siitä, että näiden palvelujen avulla tuetaan huoltajia lasten kasvatuksessa ja kyetään saamaan selville lasten, nuorten ja lapsiperheiden erityisen tuen tarve. Palveluja kehitettäessä on kiinnitettävä erityistä huomiota lasten ja nuorten tarpeisiin ja toivomuksiin.

2 mom: Riittävä tuki ja ohjaus oppilaille / koulupsykologit ja koulukuraattorit

3 mom: Kun aikuiselle annetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja, on otettava huomioon myös hänen huollossaan olevan lapsen hoidon ja tuen tarve.

Lastensuojelulain 40 §:n mukainen ilmoitusvelvollisuus

”Jos sosiaali- ja terveydenhuollon, koulutoimen, poliisitoimen tai seurakunnan palveluksessa taikka luottamustoimessa oleva henkilö on virkaa tai tointa hoitaessaan saanut tietää ilmeisestä perhe- ja yksilökohtaisen lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta, hänen on ilmoitettava asiasta viipymättä sosiaalilautakunnalle.

Myös muu kuin 1 momentissa tarkoitettu henkilö voi tehdä tällaisen ilmoituksen.”

jatkoa 1

- ✦ Lastensuojelussa tuki ja kontrolli yhtäaikaaisesti läsnä kaikessa työskentelyssä
  - kontrollin määrä lisääntyy siirryttäessä ehkäisevästä työstä korjaavaan työhön päin
  - tahdonvastaiset toimet silloin, kun lapsen etu sitä edellyttää (joko vanhemmista johtuvista syistä tai lapsen omasta käyttäytymisestä johtuvista syistä)

jatkoa 2

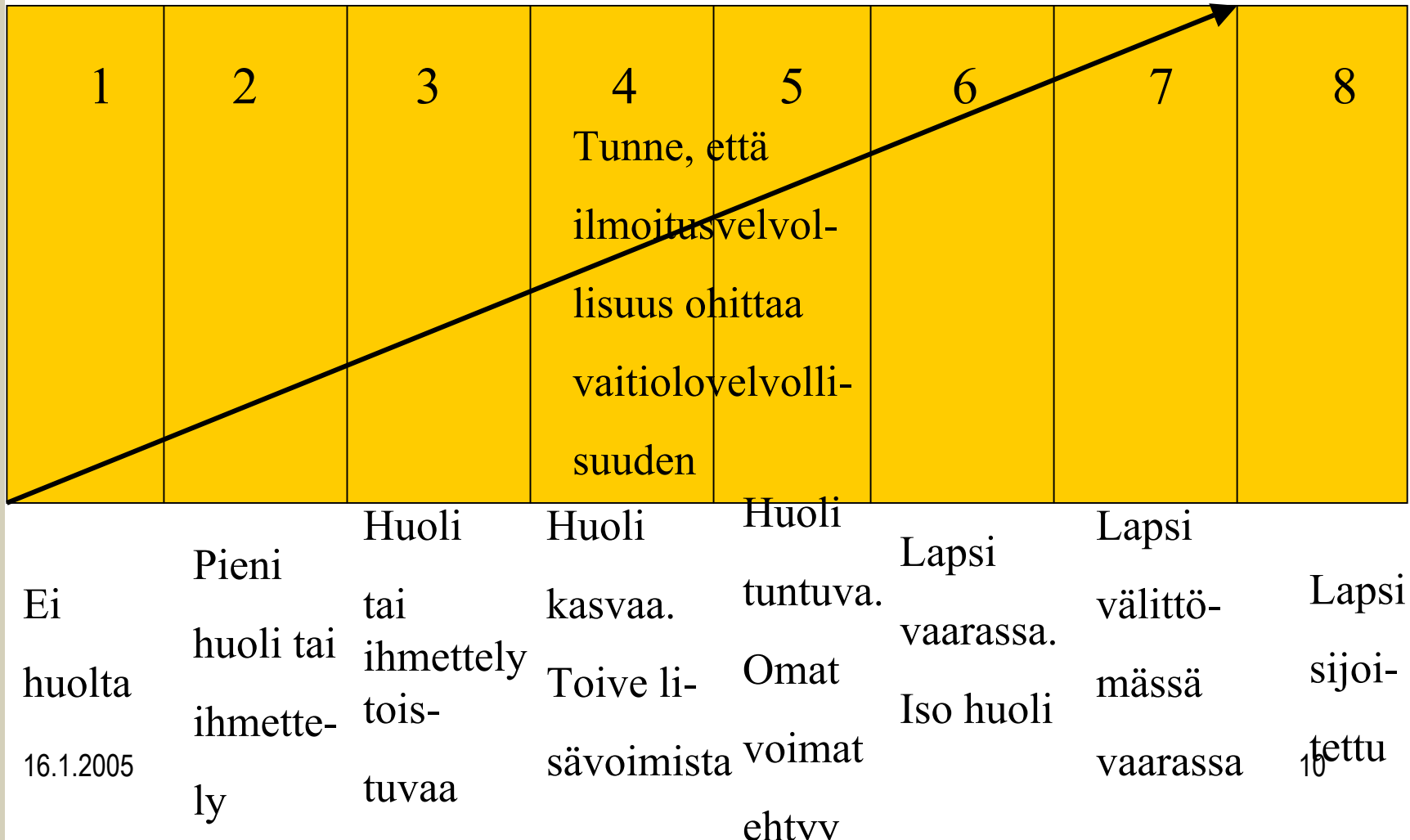
- ✦ Perinteisesti lastensuojelu ja päihdetyö toimineet rinnakkain, mutta eivät välttämättä kovinkaan paljon yhdessä
- ✦ Päihdetyön terapeuttinen ja yksilökohtainen lähestymistapa - onko mahdollistanut lasten hädän näkymättömiin jäämisen
- ✦ Uudenlaisten kuntoutuspalvelujen synty ja moniammatilliset palvelut

Varhainen puuttuminen ja tuen tarjoaminen

- ✚ Lapsuuden ja sen jokaisen vaiheen näkeminen erillisinä ja arvokkaina
  - jo sikiövauva on persoona, jolla on oma mieli, omia fyysisiä ja emotionaalisia tarpeita
- ✚ Aikuisten ja ammattilaisten opittava näkemään maailmaa lapsen silmin
- ✚ Stakesissa kehitelty huolen vyöhykkeistö auttaa hahmottamaan sitä, milloin tarvitaan lastensuojelun mukaan tuloa

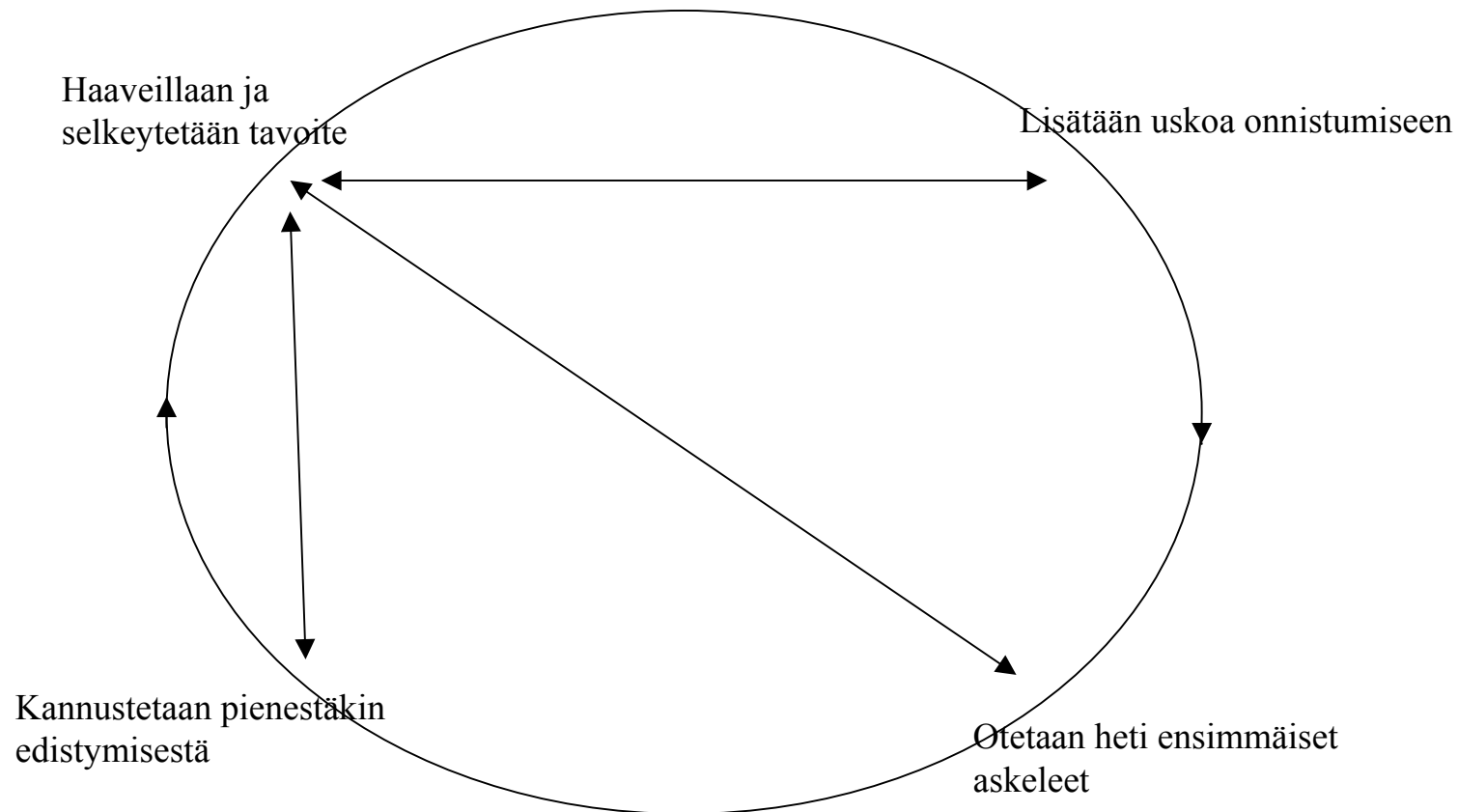
Arnkil,
Eriksson,
Saikku
1998

Lastensuojeluverkoston huolen vyöhykkeet

16.1.2005

Motivoinnista

Joitakin uusia näkökulmia lastensuojelun ja päihdetyön yhteiseen lähestymiseen

- ✚ Äidin raskausajan ja lapsen sikiöajan tärkeys
- ✚ Varhainen vuorovaikutus lapsen ja vanhemman välillä (äiti-lapsi -dyadi)
- ✚ Lapsen äänen kuuluville saaminen ja lapsen äänenä toimiminen
- ✚ Positiivisten asioiden kautta vaikuttaminen, kannattelu
- ✚ Yhteinen tavoitteen asettelu, dialogisuus

Yhteinen tavoite – yhdessä mietityt keinot

✦ Siirtymä

ongelmakeskeisistä voimavarakeskeisiin palveluihin,

sektorikeskeisestä toiminnasta verkostomaiseen ja

asiantuntijakeskeisyydestä dialogisuuteen

(ks. esim. Arnkil, Eriksson ja Arnkil, 2000 tai Mönkkönen, 2002)

**Vaikka kuinka olisi voimia
ei ilman yhteistyötä voida toimia,
sillä yksissä tuumin löytyy apu.**

**Kerran Joutsen ja Hauki ja Rapu
kävivät kuormaa kiskomaan
hiki hatussa kuten sanotaan.**

Vaan kuorma ei liikahda paikaltaan.

**Kun Joutsen veti pilviin ja Hauki alas veteen
ja Rapu taakse, niin mikä eteen.**

Kuka veti oikein, väärin meni keltä?

Kukapa sitä sanomaan.

Kuorma oli näyttänyt kevyeltä

mutta on yhä paikallaan.